

NATUUR Project

inrichting

Averbode Bos & Heide

(Natuurinrichtingsproject kan van start gaan)

Op 29 juni 2007 zette minister Peeters het licht op groen voor de verdere uitwerking van het natuurinrichtingsproject Averbode Bos & Heide. In deze krant vind je meer uitleg over het natuurinrichtingsproject: waar ligt het, wat is het, wanneer wordt het uitgevoerd? Veel leesgenot.

voorgeschiedenis

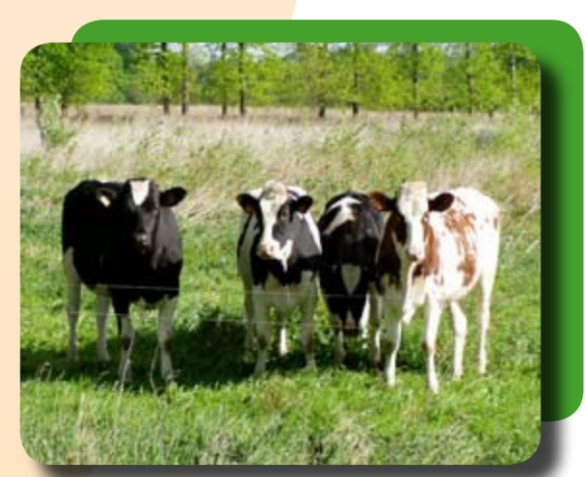
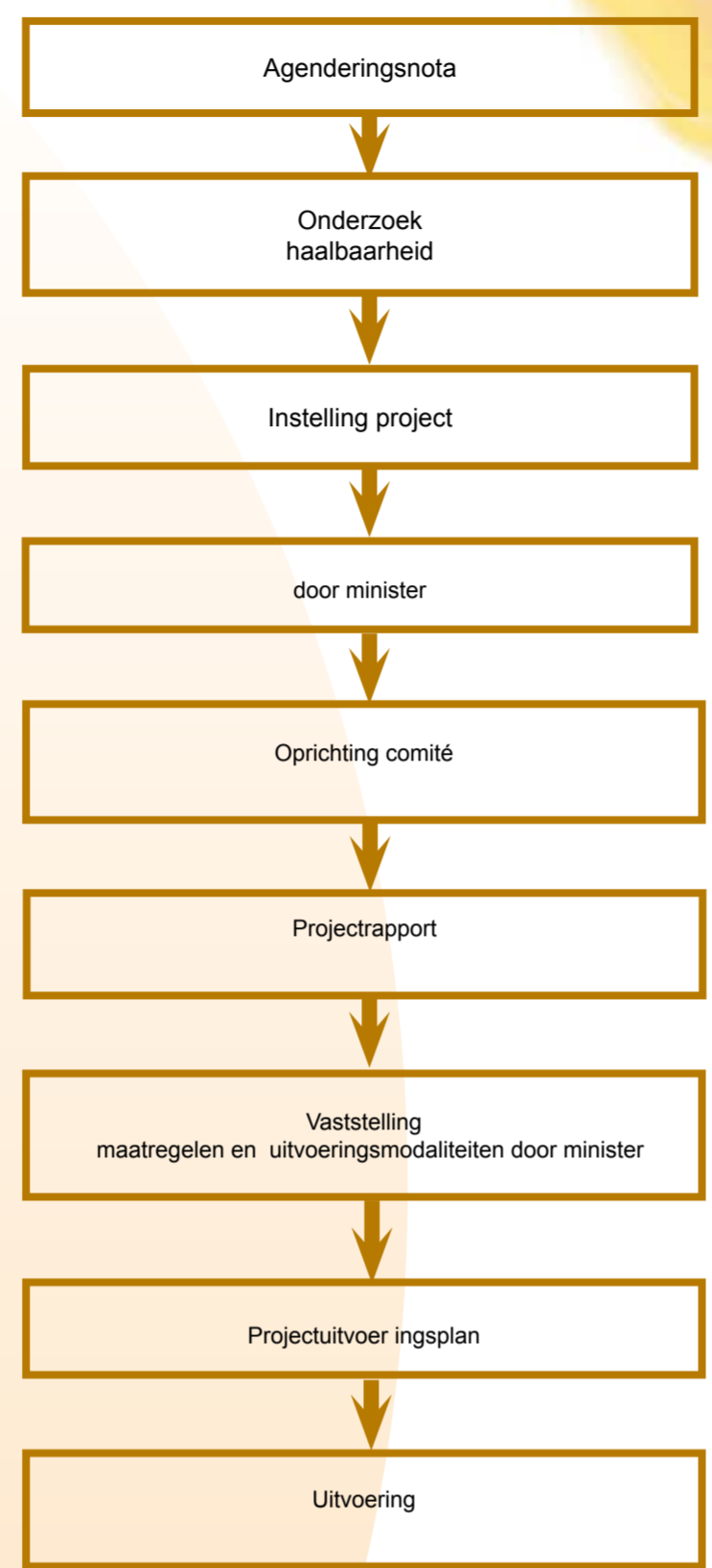
Het natuurgebied Averbode Bos & Heide ligt rondom de abdij van Averbode. Het gebied is ruim 600 ha groot en was tot voor kort een afgesloten privégebied. De graven van Loon schonken het in de 12de eeuw aan de norbertijnenorde, die er een grote abdij stichtten: de abdij van Averbode. Het abtjiedomein werd onteigend tijdens de Franse Revolutie. Later kregen de prinses de Merode het in hun bezit. Ze verkavelden en ontwaterden het gebied met het oog op intensieve bosbouw met vooral naaldhout. Zo verdween de oorspronkelijke variatie in de waterhuishouding en de daarmee gepaard gaande planten- en diereengemeenschappen. Maar de voorbije jaren werd het klassieke bosbeheer verwaarloosd. Doordat de grachten dichtslibden, werden de vochtige gebieden en de vennen opnieuw zichtbaar. In die zones verschenen terug zeldzame libellen en moerasplanten. Waar naaldbomen verwijderd werden, kwamen spontaan heideveldjes tevoorschijn. Duidelijke tekenen dat de natuur hier graag een andere weg wil inslaan. En natuurinrichting kan daarbij helpen. Wat we van natuurinrichting mogen verwachten vind je op de binnenpagina's van deze krant.

Een groter geheel: domein de Merode

Een natuurgebied als dit is geen eiland, maar het maakt deel uit van een groter geheel. Het natuurinrichtingsproject Averbode Bos & Heide is een hefboomproject voor het plattelandsproject de Merode, prinsheerlijk platteland. Dat plattelandsproject is een Vlaams modelproject voor regionale plattelandsontwikkeling. In de kern van het gebied liggen de voormalige domeinen van de familie de Merode. Die werden in 2004 publieke eigendom. Het Vlaams modelproject, dat met verschillende partners samen wordt uitgevoerd, wil de bossen en hun ruime omgeving ontwikkelen als één samenhangend geheel. Om die samenhang te realiseren worden kansen voor landbouw, natuur, bos, landschap, cultuur, toerisme en recreatie aangegrepen. Vlaanderen ziet als belangrijkste troef voor de streek haar open en groene identiteit waardoor het gebied veel mogelijkheden biedt voor natuurontwikkeling en zachte recreatie, vooral voor mensen uit provinciesteden uit de buurt. Daarom ondertekenden de bevoegde Vlaamse minister en de betrokken provincie-gemeentebesturen in aanwezigheid van prins Laurent van België op 29 maart 2004 in de abdij van Averbode het zogenaamde Charter de Merode. Daarin werd beleidsmatig gekozen voor een streekontwikkeling die gebaseerd is op hogere natuurwaarden.

Na de aankoop van het domein de Merode door de Vlaamse overheid en de daaraan verbonden doorverkoopoperaties aan de verschillende partners sloegen heel wat organisaties en instanties de handen in elkaar. Minister Kris Peeters gaf het Agentschap voor Natuur en Bos en de Vlaamse Landmaatschappij in oktober 2005 de opdracht om de haalbaarheid van een natuurinrichtingsproject in Averbode Bos & Heide te onderzoeken. Er werd onderzocht waar en hoe de natuur hersteld kan worden, hoe water weer dynamiek in dat ecosysteem kan brengen, hoe de talrijke landschappelijke en erfgoedwaarden aanschouwelijk gemaakt kunnen worden voor de bezoeker en hoe het gebied optimaal kan worden ingericht voor mens en natuur. Dat onderzoek resulteerde begin 2007 in een voorstel om met een project te beginnen binnen een afgebakend gebied. De bevoegde minister, Kris Peeters, heeft dat voorstel eind juni 2007 bekrachtigd.

(Schema en timing)

colofon

- Deze natuurinrichtingskrant werd, met een oplage van 25.000 exemplaren, gedrukt op gerecycleerd papier.
- Eindredactie, grafische vormgeving en foto's: Vlaamse Landmaatschappij, in samenwerking met het Agentschap voor Natuur en Bos, augustus 2007.
- Drukwerk: drukkerij Ameel, Kessel-Lo
- Verantwoordelijke uitgever: ir. Roland de Paepe, administrateur-generaal VLM, Gulden-Vlieslaan 72, 1060 Brussel.

Europese steun: LIFE

In september 2006 keurde de Europese Commissie het LIFE-project "Averbode Bos & Heide" goed. Ze kende een Europese cofinanciering van 2.000.000 euro toe voor de inrichting van het natuurgebied Averbode Bos & Heide. Het LIFE-project wordt uitgewerkt door een samenwerkingsverband tussen Natuurpunt, het Agentschap voor Natuur en Bos en de Vlaamse Landmaatschappij. Met de uitvoering van het LIFE-project willen de partners een essentiële bijdrage leveren aan de ecologische ontwikkeling van het gebied. Op die manier vormt Averbode Bos & Heide samen met de aangrenzende natuurgebieden op termijn een belangrijk kerngebied in het Natura 2000-netwerk voor meerdere habitats en soorten.

Natura 2000 is het Europees netwerk van bijzonder waardevolle natuurgebieden waar zeldzame en bedreigde soorten en vegetaties voorkomen waarvoor Europa op wereldschaal een bijzondere verantwoordelijkheid draagt. Die gebieden worden specifiek afgebakend met het oog op het behoud en het herstel van die populaties. Het netwerk zorgt er ook voor dat populaties contact kunnen houden met elkaar, zodat de kans op lokaal uitsterven sterk daalt. Het Natura 2000-netwerk zorgt ervoor dat we ook in de toekomst nog kunnen genieten van al het moois dat de natuur ons te bieden heeft.

(Partners)

De rechtstreeks betrokken partners voor het natuurinrichtingsproject zijn het Agentschap voor Natuur en Bos, de Vlaamse Landmaatschappij, Natuurpunt, Kempens Landschap, de abtjiegemeenschap van Averbode, de gemeenten Scherpenheuvel-Zichem, Tessenderlo en Laakdal, de provincies Vlaams-Brabant, Limburg en Antwerpen, de Boerenbond en de regionale landschappen Noord-Hageland en Lage Kempen.

Om dit prachtige gebied beter te kunnen ontdekken is er een tijdelijke padenstructuur uitgewerkt. Natuurpunt bewegwijzerde de verschillende routes. In samenwerking en met financiële steun van Natuurpunt en de betrokken gemeenten, Laakdal, Scherpenheuvel-Zichem en Tessenderlo zijn er ook 8 infoborden geplaatst in het gebied en aan de rand ervan. Voorts is er ook een folder beschikbaar die te verkrijgen is in de VVV-kantoren, op openbare plaatsen zoals de bibliotheek en het gemeentehuis of in de Abdij. Je kunt ook steeds een folder aanvragen bij Raf Niliis, Diestsevest 25, 3000 Leuven, tel. 016-31.17.18, e-mail: raf.niliis@vlm.be.

(Wandelen)

(inlichtingen)

Wil je meer informatie over het natuurinrichtingsproject, dan kan je terecht bij:
 Agentschap voor Natuur en Bos
 Greet Swinnen – 016 / 21 11 98 – greet.swinnen@lne.vlaanderen.be
 Vlaamse Landmaatschappij
 Raf Niliis – 016 / 31 17 18 – raf.niliis@vlm.be
 Luc Vander Elst - 016/31.17.03 - luc.vanderelst@vlm.be
 Meer informatie is te vinden op www.demerodeonline.be

(situering)

Het gebied Averbode Bos & Heide ligt binnen de gemeenten Laakdal, Tessenderlo en Scherpenheuvel-Zichem. Het bevindt zich voor een stuk in drie verschillende provincies: Antwerpen, Limburg en Vlaams-Brabant. Geografisch ligt het op de grens van de Zuiderkempen en het Hageland. De streek bevat naar Vlaamse normen nog belangrijke openruimtegebieden. De driehoek Aarschot-Diest-Westerlo is er het groene hart van. En midden in dat groene hart ligt Averbode Bos & Heide.

Wat is natuurinrichting

Om de natuur een handje te helpen heeft de Vlaamse regering natuurinrichting in het leven geroepen. Natuurinrichting wil gebieden op zo'n manier inrichten dat de natuur er alle kansen krijgt om voort te bestaan, zich te herstellen of te ontwikkelen. Natuurinrichting biedt een brede waaier van mogelijkheden, waar men voor elk project de maatregelen kiest die het best geschikt zijn om het project te realiseren. Enkele voorbeelden? Natuurinrichting kan grond- en waterhuishoudingswerken laten uitvoeren, constructies opruimen, afsluitingen plaatsen of wegnemen, fiets- en wandelpaden aanleggen door het gebied, ... We sommen maar enkele mogelijkheden op, maar het gaat om een vrij brede waaier. Natuurinrichting werkt altijd binnen de grenzen van een afgebakend gebied.

Toekomstbeeld?

Ondanks het intensieve bosbouwbeheer in het verleden boden sommige paden, bosranden en vochtige plaatsen nog net genoeg overlevingskansen aan zeldzame planten en dieren zoals dopheide, drijvende waterweegbree, levendbarende hagedis en blauwborst, om te voorkomen dat ze lokaal verdwenen. Het planten- en dierenleven bleef in de bossen van de Merode sluimeren, wachtend op betere tijden. Om die laatste relictien duurzaam te beschermen en te ontwikkelen moeten inrichtingswerken uitgevoerd worden op het terrein. Momenteel worden de plannen daarvoor uitgewerkt. De eerste werken volgen in 2008 en vanaf 2009 worden er dan grootschalige inrichtingswerken uitgevoerd met het oog op de ontwikkeling van een groots natuurgebied en met bijzondere aandacht voor de cultuurhistorische en de recreatieve waarden. Nadien zouden de prachtige eiken-, beuken- en berkenbossen afgewisseld worden met vennen, moerassen en heide. Die zullen beleefd kunnen worden vanop aangename en verrassende recreatieve routes door het gebied.

Waar willen we naartoe?

Samen met de betrokken partners zijn de doelstellingen van het project verder uitgewerkt. Zo is er een natuurstreefbeeldkaart opgemaakt waarbij wordt aangegeven waar er heide en vennen komen of waar naaldbossen worden omgevormd naar loofbossen, ... Momenteel worden de concrete maatregelen in kaart gebracht. Ook is er een recreatieplan opgesteld waarbij de tracés voor de wandelaars, ruiters, fietsers en mountainbikers uitgetekend werden.

Enkele landbouwers in het gebied moeten nieuwe kansen krijgen zonder dat hun bedrijfsvoering in het gedrang komt. Met hen wordt in onderling overleg nagegaan of zij bereid zijn hun gronden in het gebied te ruilen tegen landbouwgrond elders.

Behalve de natuur krijgen ook wandelaars, fietsers of ruiters ruimte in Averbode Bos & Heide. Mensen willen immers kunnen genieten van een mooie en rustgevende omgeving. In dit gebied kan dat, zolang het op een verantwoorde manier gebeurt.

